

Dosarul nr. 3ra-531/2023
2-20160518-01-3ra-270522023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud: G.Cazacu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: A.Minciuna, E.Palanciuc, V.Negru)

Î N C H E I E R E

14 februarie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
judecători

Aliona Miron
Ion Malanciuc
Diana Stănilă

examinând admisibilitatea recursului depus de Asociația Obștească „Media Alternativa”, reprezentată de avocatul Vitalie Enachi,

în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Asociația Obștească „Media Alternativa” împotriva Serviciului Fiscal de Stat cu privire la anularea deciziilor, obligarea emiterii actelor administrative individuale favorabile și încasarea cheltuielilor de judecată, împotriva deciziei din 22 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 21 decembrie 2020, Asociația Obștească „Media Alternativa” s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Serviciului Fiscal de Stat privind anularea deciziilor, obligarea emiterii actelor administrative individuale favorabile și încasarea cheltuielilor de judecată (f.d.3-15, vol.I).

În motivarea acțiunii s-a indicat că, Asociația Obștească „Media Alternativă” a fost fondată la data de 13.03.2017 și este deținătoarea de licență pentru postul de televiziune TV8, fiind furnizor de servicii media. Forma juridică de organizare a Asociației Obștești „Media Alternativă” este organizație necomercială, fiind reglementată, la data constituirii, de Legea nr. 837-XIII din 17.05.1996 cu privire la asociațiile obștești, și începând cu data de 27.08.2020, de Legea nr. 86 din 11.06.2020 cu privire la organizațiile comerciale.

A notat reclamantul că, la data de 17.03.2020, prin Hotărârea Parlamentului nr. 55 privind declararea stării de urgență, a fost declarată stare de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova pe perioada 17.03-15.03.2020.

La data de 25.04.2020, a fost publicată Legea privind instituirea unor măsuri de susținere a activității de întreprinzător și modificarea unor acte normative nr. 60 din 23.04.2020.

Conform art. 1 din Legea menționată, s-a instituit Programul de subvenționare a dobânzilor și Programul de rambursare a T.V.A. în vederea susținerii angajaților și a angajatorilor în condițiile efectelor economice ale situației epidemiologice (COVID-19).

Astfel a indicat că scopul Legii este dictat de art. 1 și anume: „în vederea susținerii angajaților și angajatorilor în condițiile efectelor economice ale situației epidemiologice (COVID-19), se instituie Programul de subvenționare a dobânzilor și Programul de rambursare a T.V.A.”.

La fel, a susținut că același scop rezultă și din Nota informativă la proiectul de lege elaborat de Ministerul Finanțelor, unde se menționează: „astfel, prin prisma proiectului respectiv obiectivele Guvernului se axează pe identificarea instrumentelor de suport a activității de întreprinzător pe timp de pandemie, redistribuirea veniturilor populației, precum și asigurarea unui suport pentru creșterea economică”.

În acest sens, a reținut reclamantul că în perioada stării de urgență, Asociația Obștească „Media Alternativă” a depus eforturi și a întreprins toate măsurile necesare astfel încât să nu existe împrejurări care ar determina suspendarea sau încetarea contractelor individuale de muncă încheiate cu angajații.

Astfel, Asociația Obștească „Media Alternativă” nu a disponibilizat personalul și nu a introdus șomajul tehnic în unitate, a respectat toate condițiile activității de la distanță a echipei, achitând salariile și impozitele derivate din ele, inclusiv T.V.A. fără întârzieri, iar ulterior a aplicat la un credit care să întrunească condițiile Programului de subvenții.

Cu referire la cererea de acordare a subvenției pentru dobânzile la creditele bancare contractate, pentru perioada fiscală septembrie 2020, s-a invocat că, având în vedere întrunirea condițiilor Programului de subvenționare a dobânzilor, la data de 30.09.2020, Asociația Obștească „Media Alternativă” a depus cererea de acordare a subvenției pentru dobânzile la creditele bancare contractate în perioada 01.05.2020-31.12.2020, pentru perioada fiscală septembrie 2020, în sumă de 5965,16 lei.

Prin Notificarea nr. 26/2-13-12-416/4501 din 03.10.2020, Direcția Generală Administrare Fiscală mun. Chișinău, a informat reclamantul că, asociațiile obștești și organizațiile necomerciale nu sunt subiecți ai Programului de subvenționare a dobânzilor instituit prin Legea nr. 60 din 23.04.2020, privind instituirea unor măsuri de susținere a activității de întreprinzător.

Cu referire la cererea de acordare a subvenției pentru dobânzile la creditele bancare contractate, pentru perioada fiscală octombrie 2020 specifică că, având în vedere întrunirea condițiilor Programului de subvenționare a dobânzilor, la data de 04.11.2020, Asociația Obștească „Media Alternativă” a depus cererea de acordare a subvenției pentru dobânzile la creditele bancare contractate în perioada 01.05.2020-31.12.2020, pentru perioada fiscală octombrie 2020, în sumă de 6 462,30 lei.

Prin Notificarea nr. 26/2-15/12-573/5204 din 06.11.2020, Direcția Generală Administrare Fiscală, mun. Chișinău a informat reclamantul că, asociațiile obștești și organizațiile necomerciale nu sunt subiecți ai Programului de subvenționare a dobânzilor instituit prin Legea nr. 60 din 23.04.2020, privind instituirea unor măsuri de susținere a activității de întreprinzător.

La data de 27.10.2020, Asociația Obștească „Media Alternativă” a depus contestație, înregistrat cu nr. 13847-C, asupra refuzului de acordare a subvenției, comunicată prin notificarea nr. 26/2-13-12-416/4501 din 03.10.2020.

În urma examinării, contestația menționată, a fost respinsă de Serviciul Fiscal de Stat, prin decizia nr. 229 din 12.11.2020 pe marginea contestației împotriva acțiunii funcționarului fiscal din cadrul Direcției Generale Administrare Fiscală mun. Chișinău.

A afirmat că, la data de 16.11.2020, Asociația Obștească „Media Alternativă” a depus contestație, împotriva refuzului de acordare a subvenției, comunicată prin notificarea nr. 26/2-15/12-573/5204 din 06.11.2020. Prin același mecanism, la data de 08.10.2020, Serviciul Fiscal de Stat, prin decizia nr. 253 din 10.11.2020 pe marginea contestației împotriva acțiunii funcționarului fiscal, din cadrul Direcției Generale Administrare Fiscală mun. Chișinău, a respins contestația.

A remarcat reclamantul că în susținerea ambelor decizii, Direcția Generală Administrare Fiscală mun. Chișinău a indicat prevederile art. 3 alin. (1) și (2), art. 13 alin. (1) din Legea cu privire la antreprenorial și întreprinderi, noțiuni pe care reclamantul le consideră, irelevante în cadrul divergentului dat.

A comunicat că în conformitate cu art. 7 din Legea privind instituirea unor măsuri de susținere a activității de întreprinzător și modificarea unor acte normative nr. 60 din 23.04.2020, Ministerul Finanțelor a aprobat prin Ordinul nr. 66 din 20.05.2020, Regulamentul privind modul de subvenționare a dobânzilor la creditele bancare contractate în perioada 01.05.2020-31.12.2020, care stabilește modul de acordare a subvenției pentru dobânzile achitate până în luna decembrie 2020 inclusiv, aferent creditelor bancare contractate în perioada 01.05.2020-31.12.2020, indiferent de termenul de scadență a acestora.

A accentuat că atât organizațiile necomerciale, cât și organizațiile comerciale pot desfășura activități economice (articolul 6 alin. (2) din Legea cu privire la organizațiile necomerciale și articolul 1 alin. (1) din Legea cu privire la antreprenorial și întreprinderi).

Totodată, potrivit Comisiei de la Veneția, tratamentul inegal între sectorul organizațiilor necomerciale și alte persoane juridice/entități nestatale, de exemplu, din sectorul afacerilor, poate ridica probleme atunci când statul nu stabilește o justificare specifică pentru tratamentul diferențiat creat și nu demonstrează că există motive legitime pentru a impune, de exemplu, obligații de raportare suplimentare doar pentru asociații.

În acest sens, Asociația Obștească „Media Alternativă” a constatat că autoritatea publică, prin activitatea administrativă a adus atingere, dreptului de proprietate (subvențiile fiind raportate la noțiune de „bunuri” conform Protocolului adițional nr. 1 CEDO), precum și a admis un tratament discriminator în raport cu alte forme juridice de organizare, ce desfășoară activități economice, fiind în situații similare, admitând ilegal restrângerea dreptului reclamantului, de a primi subvenții conform Programului de subvenționare a dobânzilor instituit prin Legea nr. 60 din 23.04.2020 privind instituirea unor măsuri de susținere a activității de întreprinzător.

Astfel, dreptul la subvenționare este expres prevăzut de pct. 2 al Regulamentul privind modul de subvenționare a dobânzilor la creditele bancare contractate în perioada 01.05.2020-31.12.2020 dreptul la subvenționare conform prezentului Regulament se realizează doar în raport cu dobânzile aferente

creditelor acordate de băncile licențiate de Banca Națională a Moldovei, conform legislației.

Totodată, a menționat că limitarea subiecților prin excluderea Asociația Obștească „Media Alternativă”, din categoria beneficiarilor Programului, reprezintă inclusiv un element de discriminare, deoarece interdicții similare nu se aplică altor persoane juridice. Astfel, Comisia de la Veneția a statuat că există o aparență de discriminare atunci când ONG-urile care se află într-o situație similară sunt tratate diferit cu privire la reglementarea finanțării lor, fără o justificare obiectivă și rezonabilă.

Comisia a mai constatat că orice diferență de tratament între sectorul societății civile și alte persoane juridice/entități nestatale, cum ar fi sectorul de afaceri, privind obligațiile lor de raportare/divulgare cu privire la finanțarea lor, ar trebui să fie justificată pe baza motive obiective și rezonabile.

Autoritatea publică, nu a prezentat nici o justificare (motivare) rezonabilă pentru asemenea tratament diferențiat. Totodată, Curtea Constituțională a Republicii Moldova, a statuat că „respectarea principiului egalității presupune acordarea acelorași avantaje tuturor persoanelor, cu excepția cazului în care se demonstrează că tratamentul diferențiat este justificat în mod obiectiv și rezonabil. Această condiție demonstrează că principiul egalității, garantat de articolul 16 din Constituție, nu are în vedere interzicerea oricărui tratament diferențiat, ci doar a tratamentelor diferențiate nejustificate.

A notat reclamantul că la emiterea deciziei contestate, Direcția Generală Administrare Fiscală mun. Chișinău eronat a invocat noțiunea de „întreprindere” și „activitate de antreprenoriat” din Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi, or sensul acestor noțiuni nu corespunde voinței autorității la adoptarea Legii privind instituirea unor măsuri de susținere a activității de întreprinzător și modificarea unor acte normative nr. 60 din 23.04.2020.

În același context, a reținut că sensul noțiunilor cu care operează Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi sunt privite mai îngust, or legea în cauză are un obiect distinct de reglementare, stabilind agenții economici care au dreptul, în numele lor (firmelor lor), să desfășoare activitate de antreprenoriat în Republica Moldova și determină principiile juridice, organizatorice și economice ale acestei activități. Totodată, în mod expres exclude din sfera de reglementare persoanele juridice și persoanele fizice care desfășoară o altă activitate decât cea de antreprenoriat.

În altă ordine de idei, a notat că Legea nominalizată nu este actuală sub aspectul definițiilor formulate pentru noțiunile de „întreprindere” și „activitate de antreprenoriat”, acestea urmând a fi adaptate în baza Directivelor UE ca urmare a implementării Acordului de Asociere Republica Moldova - Uniunea Europeană.

Prin urmare, Directivele Uniunii Europene utilizează noțiunea de „întreprinderi” cu scopul de a desemna orice organizație care desfășoară o activitate economică și profesională independentă.

Mai mult, în cadrul art. 2 al Directivei 2011/7/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 16.02.2011 privind combaterea întârzierii în efectuarea plăților în tranzacțiile comerciale, noțiunea de „întreprinderii”, înseamnă orice organizație, alta decât o autoritate publică, care desfășoară o activitate economică sau profesională independentă, chiar dacă respectiva activitate este desfășurată de o

singură persoană. Directiva menționată supra reprezintă un punct de reper pentru legislația națională, utilizată la unificarea noțiunilor.

Suplimentar, a relatat că deși Asociația Obștească „Media Alternativă” este privită din punct de vedere fiscal ca fiind întreprinzător, cu aplicarea cotei de impozit de 12% cu toate efectele corespunzătoare care rezultă din această calitate, în partea ce se referă la Programul de subvenționare a dobânzilor Asociației i se refuză satisfacerea cererii cu invocarea eronată a faptului că aceasta nu este întreprinzător.

În concluzie, a subliniat că, acțiunile autorității fiscale nu pot fi apreciate altfel decât ilegale și discriminatorii în raport cu Asociația Obștească „Media Alternativă” în calitate de entitate economică.

Totodată a constatat o lipsă totală de claritate și previzibilitate în Decizia de refuz în satisfacerea cererii, or prevederile legale urmează a fi interpretate unitar, astfel încât să se stabilească exact voința autorității publice care a adoptat actul normativ respectiv.

A solicitat Asociația Obștească „Media Alternativă” anularea în tot a deciziei nr. 229 din 12.11.2020 emisă de Serviciul Fiscal de Stat, obligarea Direcției Generale Administrare Fiscală, mun. Chișinău, Serviciul Fiscal de Stat, să examineze cererea Asociația Obștească „Media Alternativă” de acordare a subvenției pentru dobânzile la creditele bancare contractate pentru perioada fiscală septembrie 2020 în conformitate cu „Regulamentul privind modul de subvenționare a dobânzilor la creditele bancare contractate în perioada 01.05.2020-31.12.2020 și să emită decizia de acordare a subvenției, anularea deciziei nr. 253 din 10.12.2020 emisă de Serviciul Fiscal de Stat, obligarea Direcției Generale Administrare Fiscală, mun. Chișinău, Serviciul Fiscal de Stat, să examineze cererea Asociația Obștească „Media Alternativă” de acordare a subvenției pentru dobânzile la creditele bancare contractate pentru perioada fiscală octombrie 2020 în conformitate cu „Regulamentul privind modul de subvenționare a dobânzilor la creditele bancare contractate în perioada 01.05.2020-31.12.2020 și să emită decizia de acordare a subvenției, compensarea cheltuielilor de judecată.

La data de 16.11.2021, avocatul stagiar Prisacari Augustina a depus cerere privind corectarea erorii materialele comise în cadrul cererii de chemare de chemare în judecată depusă de Asociația Obștească „Media Alternativă” împotriva Serviciului Fiscal de Stat prin care a indicat că, solicitarea nr. 4 din cadrul cererii de chemare în judecată va avea următorul conținut, ”anularea în tot a deciziei notificate prin scrisoarea nr. 26/2-13-12-416-4501 din 03.10.2020 și a deciziei nr. 229 din 12.11.2020 emisă de Serviciul Fiscal de Stat, pe marginea contestației depuse de Asociația Obștească „Media Alternativă”, împotriva acțiuni funcționarului fiscal din cadrul Direcției Generale Administrare Fiscală mun. Chișinău, care constă în refuzul acordării subvenției pentru dobânzile la credite bancare achitate în luna septembrie 2020, expus în notificarea nr. 26/2-13-12-416-4501 din 03.10.2020, ca ilegale”, în cadrul solicitării nr. 6, astfel solicitarea nr. 6 din cadrul cererii de chemare în judecată va avea următorul conținut: „anularea în tot a deciziei notificate prin scrisoarea nr. 26/2-15/12-573/5204 din 06.11.2020 și a deciziei nr. 253 din 10.12.2020 emisă de Serviciul Fiscal de Stat, pe marginea contestației depuse de Asociația Obștească „Media Alternativă”, împotriva acțiuni funcționarului fiscal din cadrul Direcției Generale Administrare Fiscală mun. Chișinău, care constă în refuzul acordării subvenției pentru dobânzile la credite

bancare achitate în luna octombrie 2020, expuse în notificarea nr. 26/2-15/12-573/5204 din 06.11.2020, ca ilegale” (f.d.169-171, vol.I).

Prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani din 15 februarie 2022, s-a admis parțial acțiunea și s-a anulat refuzul Serviciului Fiscal de Stat nr. 26/2-13-12-416-4501 din 03.10.2020, decizia Serviciului Fiscal de Stat nr. 229 din 12.11.2020 pe marginea contestației, refuzul Serviciului Fiscal de Stat nr. 26/2-15/12-573/5204 din 06.11.2020, decizia Serviciului Fiscal de Stat nr. 253 din 10.12.2020 pe marginea contestației și s-a obligat Serviciul Fiscal de Stat să emită acte administrative individuale favorabile reclamantei, prin care să examineze și să admită cererile Asociației Obștești „Media Alternativa” de acordare a subvențiilor pentru dobânzile la creditele bancare contractate, pentru perioada fiscală septembrie-octombrie 2020. În rest, pretenția privind încasarea cheltuielilor de judecată s-a respins ca neîntemeiată (f.d.177, 185-191, vol.I).

Din materialele cauzei se atestă că, hotărârea contestată a fost pronunțată la data de 15 februarie 2022 (f.d.177, vol.I), cererea de apel nemotivată a fost înregistrată la data de 24 februarie 2022 (f.d.182, vol.I), hotărârea motivată fiind recepționată de participanții la proces la 24 mai 2022 (f.d.194, vol.I), iar apelul motivat depus la 05 aprilie 2022 (f.d.198-201), fapt care denotă că apelul nemotivat și cel motivat au fost depuse în termenii prevăzuți de lege.

Prin decizia din 22 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul depus de Serviciul Fiscal de Stat, s-a casat integral hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani din 15 februarie 2022 și s-a emis o nouă decizie prin care s-a respins ca neîntemeiată acțiunea înaintată de Asociația Obștească „Media Alternativa”.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a invocat că potrivit art.1 din Legea nr.60 din 23.04.2020 privind instituirea unor măsuri de susținere a activității de întreprinzător și modificarea unor acte normative, subiecții ai Programului de subvenționare a dobânzilor sunt: a) întreprinderile care îndeplinesc criteriile stabilite pentru Programul de subvenționare a dobânzilor și care obțin credite bancare și/sau nebancale conform prevederilor prezentului capitol; b) creditorul – bancă licențiată de Banca Națională a Moldovei conform legislației și/sau organizație de creditare nebancale, înregistrată de Comisia Națională a Pieței Financiare în Registrul organizațiilor de creditare nebancale autorizate; c) finanțatorul – Guvernul, prin intermediul Ministerului Finanțelor, care delegă Serviciului Fiscal de Stat competența de a subvenționa dobânda la creditele bancare și/sau nebancale acordate, conform prevederilor prezentului capitol.

În conformitate cu art.2 din Legea nr.60 din 23.04.2020 privind instituirea unor măsuri de susținere a activității de întreprinzător și modificarea unor acte normative, beneficiarii ai Programului de subvenționare a dobânzilor sunt: a) întreprinderile ce au contractat credite în perioada 1 mai 2020–31 decembrie 2020; b) producătorii agricoli afectați de calamitățile naturale care au contractat credite bancare, indiferent de data contractării acestora.

Conform art.3 din Legea nr.845 din 03.01.92 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi, 1. Forma organizatorico-juridică a activității de antreprenoriat este întreprinderea. 2. Întreprinderea constituie un agent economic cu firmă (titlatură) proprie înființată de antreprenor în modul stabilit de legislație. 3. Întreprinderea are dreptul de persoană juridică sau de persoană fizică, în conformitate cu prezenta Lege. Întreprinderea-persoană juridică și întreprinderea-persoană fizică au aceleași

drepturi și obligații, cu excepția răspunderii patrimoniale pentru obligațiile lor. 4. Întreprinderea devine subiect de drept din momentul înregistrării de stat.

Iar, art.13 din Legea menționată prevede că, 1. Activitatea de antreprenariat poate fi practică sub următoarele forme organizatorico-juridice: a) întreprindere individuală; b) societate în nume colectiv; c) societate în comandită; d) societate pe acțiuni; e) societate cu răspundere limitată; f) cooperativă de producție; g) cooperativă de întreprinzător; h) întreprindere de arendă; i) întreprindere de stat și întreprindere municipală. 6. Pentru realizarea sarcinilor lor statutare organizațiile obștești și cele religioase, în conformitate cu legislația, au dreptul să fondeze sau să participe la fondarea și coposedarea de societăți în nume colectiv și în comandită, societăți cu răspundere limitată și societăți pe acțiuni.

Instanța de apel a notat că intimata Asociația Obștească ”Media Alternativa” a fost înregistrată la 13.07.2017 cu forma organizatorico-juridică „asociație obștească”, activitatea căreia fiind reglementată de prevederile Legii cu privire la asociațiile obștești nr.837 din 17.05.1996, iar începând cu 27.08.2020 este reglementată de Legea nr.8 din 11.06.2020 cu privire la organizațiile necomerciale. Potrivit art. 5 pct. 14) din Codul fiscal, se definește organizația necomercială ca fiind persoană juridică a cărei activitate nu are drept scop obținerea venitului și care nu folosește vreo parte din proprietate sau din venit în interesele vreunui membru al organizației, ale unui fondator sau ale unei persoane particulare.

Aceiași noțiune este prevăzută în Legea nr. 86 din 11.06.2020 cu privire la organizațiile necomerciale, or, art. 1 alin. (3) Legii menționate stabilește că, în sensul prezentei legi, organizație necomercială este persoana juridică al cărei scop principal este altul decât obținerea de venit. În sensul prezentei legi, organizații necomerciale sunt: asociația obștească, fundația și instituția private.

Totodată, art. 2 alin. (1) din Legea menționată supra prevede că, asociația obștească este organizația necomercială constituită benevol de fondatori în vederea realizării scopurilor necomerciale pentru care a fost constituită. Iar, art. 5 alin. (2) din același act normativ, stipulează expres obligația pozitivă a statului (autoritățile publice) de a trata în mod egal și nediscriminatoriu organizațiile necomerciale.

Potrivit art. 52 alin. (1) din Codul fiscal se prevede că, la organizații necomerciale sînt atribuite organizațiile înregistrate în conformitate cu legislația în vigoare, și anume: a) asociația obștească – conform Legii nr.86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale.

Reieșind din prevederile legale menționate supra, instanța de apel a atestat că, asociațiile obștești/organizațiile necomerciale nu sunt subiecți ai Legii nr.60 din 23.04.2020 privind instituirea unor măsuri de susținere a activității de întreprinzător și modificarea unor acte normative, iar ca urmare în privința acestora nu este aplicabil instrumentul privind subvenționarea dobânzilor, ca urmare a obținerii creditelor bancare și/sau nebankare.

Instanța de apel a relatat că actele contestate și anume refuzul nr. 26/2-13-12-416-4501 din 03.10.2020 și nr. 26/2-15/12-573/5204 din 06.11.2020 emise de Serviciul Fiscal de Stat în privința cererilor înaintate de Asociația Obștească „Media Alternativa” privind acordarea subvenției pentru dobânzile la creditele bancare contractate, pentru perioada fiscală septembrie-octombrie 2020, sunt suficient de motivate și detaliate, fiind indicate toate temeiurile ce au justificat emiterea acestora.

Motivarea actelor contestate conțin temeiurile de fapt și de drept, de care a ținut cont Serviciul Fiscal de Stat la examinarea cererilor înaintate de Asociația Obștească „Media Alternativa” privind acordarea subvenției pentru dobânzile la creditele bancare contractate, pentru perioada fiscală septembrie-octombrie 2020.

Prin urmare, apelantul la emiterea refuzului nr. 26/2-13-12-416-4501 din 03.10.2020 și a nr. 26/2-15/12-573/5204 din 06.11.2020, a respectat întocmai prevederile art. 31 și 118 din Codul administrativ, fiind indicate argumentele ce au dus la respingerea cererilor înaintate de Asociația Obștească „Media Alternativa” privind acordarea subvenției pentru dobânzile la creditele bancare contractate, pentru perioada fiscală septembrie-octombrie 2020.

La 21 martie 2023, Asociația Obștească „Media Alternativa”, reprezentată de avocatul Vitalie Enachi, a expediat prin poșta electronică recursul nemotivat împotriva deciziei din 22 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), a fost modificat cadrul normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție, inclusiv Cartea a treia ”Procedura contenciosului administrativ” din Codul administrativ, în special prevederile cu privire la temeiurile recursului.

Totuși, art. XI alin. (3) din Legea menționată, prevede că recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Aceleași considerente se deduc și din interpretarea art. 195 din Codul administrativ în coroborare cu prevederile art. 3 alin. (3) din Codul de procedură civilă către stipulează că, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedură civilă, cu excepția art.169–171.

Legea procedurală civilă care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare *nu are putere retroactivă*.

În consecință, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, la examinarea admisibilității recursului, va aplica prevederile Codului administrativ în redacția în vigoare la data declarării recursului.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 246 alin. (1) și (2) lit. e) din Codul administrativ (în redacția de până la 01 septembrie 2023), Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere. Recursul se declară inadmisibil în special când motivarea recursului nu a fost depusă sau a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 245 alin. (2).

În conformitate cu art. 245 alin. (1) și (2) din Codul administrativ (în redacția de până la 01 septembrie 2023), recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Totodată, regulile generale ce țin de calcularea termenelor în materie de contencios administrativ sunt reglementate prin prisma art. 195 din Codul administrativ potrivit căroră procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169-171.

În conformitate cu art. 110 din Codul de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Conform art.111 alin.(1)-(4) din Codul de procedură civilă, actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege. În cazul în care nu este stabilit prin lege, termenul de procedură se fixează de către instanța judecătorească. Termenul de procedură se instituie prin indicarea unei date calendaristice, datei comunicării actului de procedură, a unei perioade sau prin referire la un eveniment viitor și cert că se va produce. În ultimul caz, actul de procedură poate fi efectuat în decursul întregii perioade. Dacă începutul curgerii termenului este determinat de un eveniment sau moment în timp care va surveni pe parcursul zilei, inclusiv de comunicarea actului de procedură, atunci ziua survenirii evenimentului sau a momentului nu se ia în considerare la calcularea termenului. Dacă începutul curgerii termenului se determină prin începutul unei zile, această zi se include în termen.

Potrivit art.113 din Codul de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

Pornind de la prevederile legale menționate supra, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că termenele procedurale stabilesc regimul optim pentru realizarea justiției, fiind o modalitate de ordonare a realizării acțiunilor procedurale și fortificarea securității raporturilor juridice. Exercitarea unui drept de către titularul său nu poate avea loc decât într-un anumit cadru, prestabilit de legiuitor, cu respectarea anumitor exigențe, căror li se subsumează și instituirea unor termene, după a căror expirare valorificarea respectivului drept nu mai este posibilă.

Potrivit art. 223 din Codul administrativ, hotărârile și alte acte de dispoziție prin care se stabilesc termene, precum și numirea ședințelor și citațiile se notifică participanților la proces conform art. 96-114.

Conform art. 96 alin. (1) din Codul administrativ, notificările și comunicările către participanții la procedura administrativă se realizează în orice formă de comunicare adecvată, rapidă și eficientă din punctul de vedere al costurilor.

Comunicarea prin mijloace electronice are prioritate dacă este adecvată obiectului comunicării și acceptată de participantul la procedură.

Potrivit art. 97 alin. (3) din Codul administrativ, autoritatea publică poate alege între următoarele forme de notificare: a) notificare prin act de recunoaștere a recepționării; b) notificare prin poștă cu act de notificare; c) notificare prin poștă cu scrisoare recomandată; d) notificare prin poștă electronică sau prin mijloace electronice de comunicație dedicate.

Din prevederile art.110¹ alin.(1) și (5) din Codul administrativ rezultă că, notificarea prin poșta electronică la adresa electronică a persoanei care urmează a fi notificată se efectuează prin transmiterea înscrisului de notificat în formă de document electronic, cu aplicarea semnăturii electronice de persoana din cadrul autorității publice. Notificarea prin poșta electronică se efectuează dacă adresa poștală a fost indicată prealabil de persoana notificată. Notificarea prin poșta electronica este echivalentă cu notificarea de substituie prin introducerea în cutia poștală. Confirmarea recepției notificării, emisă în mod automatizat de sistemul informațional sau de alt mijloc electronic de comunicație dedicat, probează notificarea.

Potrivit art. 114 din Codul administrativ, dacă o notificare a înscrisului, care îndeplinește condițiile de formă, nu poate fi probată sau dacă înscrisul a ajuns cu încălcarea prevederilor obligatorii de notificare, atunci acesta se consideră notificat din momentul în care într-adevăr a ajuns la persoana care urma să fie notificată.

Instanța de recurs constată că decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 22 februarie 2023, dispozitivul fiind notificat avocatului recurentului prin poșta electronică la 23 februarie 2023 (f.d.38, vol.II), iar decizia motivată la 11 mai 2023 (f.d. 43, vol.II).

Se reține că, la 02 mai 2023, decizia integrală a Curții de Apel Chișinău din 22 februarie 2023, a fost publicată pe Portalul Național al Instanțelor de Judecată: <https://cac.instante.justice.md/>.

Cele menționate supra, atestă faptul că termenul de 30 de zile prevăzut la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ (în redacția de până la 01 septembrie 2023), pentru prezentarea motivării recursului, a început să curgă din data de 12 mai 2023, ziua imediat următoare de la data notificării deciziei integrale a instanței de apel, și a expirat la 12 iunie 2023.

În pofida celor enunțate, Asociația Obștească „Media Alternativa” nu s-a conformat prevederilor legale și nu a prezentat motivarea recursului în termenul legal prevăzut la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ (în redacția de până la 01 septembrie 2023).

Or, fiind cea interesată de soluționarea cauzei în ordine de recurs, recurenta trebuia să întreprindă toate măsurile necesare de a-și proteja dreptul de acces la instanță după cum sugerează și jurisprudența CEDO, prin efectuarea actului de procedură până la expirarea termenului prevăzut de lege, la caz, prin prezentarea motivării recursului în conformitate cu art. 245 alin. (2) din Codul administrativ (în redacția de până la 01 septembrie 2023).

Drept consecință, intervine aplicarea sancțiunii procedurale prevăzută la art. 246 alin. (2) lit. e) din Codul administrativ (în redacția de până la 01 septembrie 2023), de declarare a recursului inadmisibil.

Conform art. 24 alin. (1) din Codul administrativ, participanții la procedura administrativă și procedura de contencios administrativ trebuie să își exercite drepturile și să își îndeplinească obligațiile cu bună-credință, fără a încălca drepturile procesuale ale altor participanți. Buna-credință prezumă că partea este obligată să respecte termenele prevăzute de lege, or, termenul de recurs prevăzut la art. 245 din Codul administrativ (în redacția de până la 01 septembrie 2023), este considerat un termen imperativ, absolut și peremptoriu, astfel că nerespectarea acestuia atrage ca și consecință după sine decăderea părții din dreptul de a mai exercita această cale de atac.

Din cele constatate rezultă că, neprezentarea motivării recursului se datorează în exclusivitate comportamentului pasiv al Asociația Obștească „Media Alternativa”, reprezentată de avocatul Vitalie Enachi care trebuia să dea dovadă de responsabilitate și atitudine activă, folosindu-se cu bună-credință de drepturile și obligațiile sale procedurale, inclusiv să-și verifice poșta electronică la intervale rezonabile de timp pentru a nu omite termenul legal de prezentare a recursului motivat.

În atare circumstanțe, soluția de declarare a recursului depus de Asociația Obștească „Media Alternativa”, reprezentată de avocatul Vitalie Enachi drept inadmisibil, este compatibilă cu respectarea prevederilor Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere că recurenta a omis să respecte cerințele stabilite de lege pentru depunerea unui recurs.

În circumstanțele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara recursul depus de Asociația Obștească „Media Alternativa”, reprezentată de avocatul Vitalie Enachi ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul de judecată

d i s p u n e:

Recursul depus de Asociația Obștească „Media Alternativa”, reprezentată de avocatul Vitalie Enachi, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Aliona Miron

judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă